# BATMAN'DA İNTİHAR'IN
# Paylaşılamayan Mirası

**Yasin Aktay**

*Doç. Dr.*

Selçuk Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

e-mail: yoktay@yahoo.com

**Bütün intiharlar için bir genelleme yapmayalım ama bu tür intiharların önemli bir kısmı aslında hayatına bir son vermeyi değil, ölümüyle hayatın bundan sonrası için, daha etkili olacağını düşündükleri bir katılımda bulunmayı isterler. Başka bir deyişle, hayata şimdiye kadarkinden daha etkili bir katılma isteğinin ifadesi olur intihar.**

İntihar en trajik ölüm biçimlerindendir. Ancak onun da en trajik tarafı mesaj içeren bir eylem biçimi olarak ne anlama geldiği konusunda eylemi yüklenen kişinin bütün insiyatifini bir daha geri alamamacasına terk etmiş olmasıdır. İntihar eden kişinin, kendi hayatını ortaya koyarak ürettiği mesaj potansiyeli arkada kalanlar tarafından hoyratça tüketilir. Güzelim hayat dururken ölmeyi neden seçmiştir? Hangi psikolojik sorunlar onu hayatına son verme kararına sürüklemiştir? Hayat bütün zorluklarına rağmen içinde çıkış yollarını da barındıran yeterli bir imkan değil midir? İntihar eden kişi bunu niçin görememiştir? Sorular uzar gider. Sorular çoğaldıkça kendiliğinden içerdikleri yorum siparişleri de intihar eylemine arz edilir. İntihar edenin, eylemiyle yazdığı metnin iyice soyutlaşan niteliğiyle bütün bu talepleri karşılayabilme ihtimali vardır. Bu eylemin yorumları ise, üzerinden her türlü hesabın görülebildiği, her türlü yorumsal artı değerin oluşturulup çoğaltıldığı bir sermayeye dönüşür. Trajikliği, Marx'ın, emeğine yabancılaşmış proleterinin durumundan da vahim olsa gerek. Kendi eyleminin ürününün hangi ideolojik yatırımın konusu olabileceğine dair hiçbir kararı veya müdahale imkanı yoktur. Belki bu yüzden, intiharını okuyucunun insafına terk etmek istemeyenler intiharlarıyla beraber öneli mesajlar bırakmak isterler. Bir mektup, bir ilan, bir gösteri...

Bütün intiharlar için bir genelleme yapmayalım ama bu tür intiharların önemli bir kısmı aslında hayatına bir son vermeyi değil, ölümüyle hayatın bundan sonrası için, daha etkili olacağını düşündükleri bir katılımda bulunmayı isterler. Başka bir deyişle, hayata şimdiye kadarkinden daha etkili bir katılma isteğinin ifadesi olur intihar. Ölümünün etkisinin bir tür intikamın gerçekleştirimi olacağının anlaşılacağına emin olan intihar, genellikle kendi ölümünün yorumu konusunda en azından bir son kullanım hakkına sahip kalır. Bundan sonrası yine okuyucunun insiyatifinde olsa da, birilerini cezalandırmak isteğiyle yapılan intiharlara sıkça rastlanır. Batman intiharlarından arta kalan mektupların bir kısmı bunu net bir biçimde ifade ediyordu. Örneğin ahlak dışı sayılan giyim kuşamı dolayısıyla babası ve abisi tarafından kıyasıya dövülen bir genç kız, canına tak ettiği için intihar ederken bıraktığı mektupta şunu diyordu: "Çok savaştım onlarla, ama savaşı kazanan da ben olacağım, onları öyle pişman ettireceğim ki, neye uğradıklarını şaşıracaklar!" (Milliyet, 23 Ekim, 2000). Burada intiharın dünyayı, hayatı, içerdiği bütün çekişmeleri ve mücadeleleriyle birlikte bir terk ediş olduğu söylenebilir mi? Tabii ki söylenemez. Ancak bu mektubun yazarı eyleminin bütün tikelliğinin nasıl bir metinsel bütünlük içerisinde nasıl bir hikâyeyi tamamlayacağını her şeye rağmen garanti edemez.

İntiharın psikolojik niteliği, intihar edenlerin, özellikle bu girişimlerinde başarılı olanların eylemleri hakkında istatistik bir genelleme yapmaya imkan vermeyen ebedi suskunlukları dolayısıyla, intiharın incelenmesinin yöntemsel sorunları hep akla getirir. Bunu İntihar üzerine klasikleşmiş sosyolojik incelemesini yapan Durkheim da daha başlangıçta teslim ederek başlar çalışmalarına. İntihar eden kişinin gerçek niyetlerine bir daha geri dönülemez. Her şey bir kerede ve genellikle bir istatistik belirsizliğe katkıda bulunacak şekilde olur. Geriye bırakılan ve intihara eylemci tarafından yüklenen mesajın lafzî anlamı her zaman eylemcinin gerçek niyetlerini yeterince ele vermeyebilir. Bütün toplumsal eylemlerde bu böyle değil midir? Sosyolojik bir inceleme eylemi yapan kişinin niyetlerinin anlaşılmasını elbette ihmal edemez, ama bu niyetlerin dökümüne de indirgenemez. Psikanaliz de zaten her zaman söylenenlerin arkasındaki asıl bilinçaltını, o dünyadaki asıl çatışmaları, gerilimleri, özlemleri ve arzuları deşifre etmeye bu varsayımla başlamıyor mu? İntihar gibi bir eylemde, bir defa söylenen ve bir daha tekrarlanamayan bir ifadenin başka türlü ifade yollarını talep etme şansı da yok, sosyal bilimcinin doğallıkla intihar etmiş olanla bir diyalog kurma şansı da yok. Başarısız intihar denemeleriyle yapılan mülakatlar, kuşkusuz önemli bilgiler verebilir, zaten intihar hakkındaki psikolojik veya psikanalitik bilgi birikim büyük ölçüde bu tür diyaloglara dayanmıştır. Ancak başarısız intihar girişimleri hakkında gerçek bir intihardan ziyade intihar rolü olma kuşkusu her zaman ciddi bir unsurdur. Ayrıca intihardan bahsedenlerin genellikle intihar etmediğine dair yaygın bir kanı da, intiharla ilgili intihar-öncesi dünyanın ender elle tutulur bilgilerinin güvenilirliğini zayıflatıyor (Hicks, 1990: 27 vd.).

Bu belirsizlik durumunda intihar eyleminin geriye kalanlara, tepe tepe kullanabildikleri bir tereke olarak kalması kaçınılmaz oluyor. 1999'dan itibaren Batman'da dikkat çekecek ölçüde görünen ağırlıklı olarak genç kadınların giriştikleri intiharlarla ilgili haberler, bu haberlere yönelik medyatik ve akademik ilgi, şimdilerde durulmuşa benziyor. Aradan geçen süre, bu ilginin şekillendirdiği intihar söylemlerinin,

şimdi intihar eylemlerinin kendisinden daha ilginç hale geldiğini söylememize imkan tanıyor. Gerçekten intihar eylemleriyle ilgili herkes kendi kafasının içindeki teorileri okumaktan başka bir şey yapmadı. Intiharların ağırlıklı olarak genç kızlar tarafından yapılıyor olması intihar istatistiklerinin ortaya koyduğu tabloya gerçekten de aykırıydı. Güneydoğu, genç kızlar ve intihar sözcüklerinin bir araya geldiği bir haber hemen bir sürü klişe yaklaşımı devreye sokuyordu. Aşiret baskıları, genç kızların özgürlük isteği, aşiret hayatının buna direnişi, televole kültürüne özenen kadınların kendi toplumsal gerçeklerinden kopuk yaşamaları, örgüt baskıları, örgütün harekete geçirdiği hayallerin kırıklığa uğraması, din eğitimindeki boşluklar vs. Ancak intiharlar durulmadı ve tek tek irdelendiğinde her olay bu açıklamaların herhangi birini zorlayabiliyordu. Intihar vakalarının her birinin biricikliği, diğerleriyle kolaylıkla bir araya getirilemeyecek bir çeşitlilik sergiliyordu. Tek ortak özellik, intihar edenlerin ağırlıklı olarak genç kadınlar olması ve intihar etmiş olmalarıydı.

Herkes kendi meşrebine göre bu açıklamaların birine yöneldi. Bunların bir kısmı etraflı araştırmalara ve raporlara hatta bazı çözüm önerilerine de dayanıyordu. Örneğin, Diyanet İşleri Başkanlığı bölgeye gönderdiği araştırma ekibinin hazırladığı raporlara dayanarak, haklı olarak intiharı seçmek zorunda kalanlar üzerinde işlemekte olan "dinsel baskılar" varsayımı üzerinde, bir çeşit suçluluk duygusuyla durdu ve üzerine düşeni yaptı. Kadınlara ve aslında hiç kimseye, dindarca bir hayat yaşama konusunda baskı yapılmaması gerektiğini, ama tabii ki din eğitiminin ve nasihatin de belli bir üslup çerçevesinde ihmal edilmemesi gerektiğini telkin etti. Diyanet İşleri Başkanlığı intiharlarla ilgili yürüttüğü araştırmaların sonucunda, nedenleri şu ifadelerle sıralıyordu: "Bu ilimizde yaşayan vatandaşlarımızın geçmişte PKK ve Hizbullah terör örgütlerinin yoğun faaliyetlerine maruz kalması, işsizlik, gelir dağılımındaki dengesizlikler, lüks hayat özleminin yaygınlık kazanması, hızlı değişime ayak uyduramama, yaşanan kültür şoku ve kimlik arayışları, eğitim seviyesinin düşük olması, ailelerin; özellikle kız çocuklarının eğitimleri hususunda takındıkları olumsuz tavırlar, gençler üzerinde aile baskısı, aile içi şiddet ve geçimsizlikler, aile başına düşen çocuk sayısının çok olması, kız çocuklarının küçük yaşlarda çok eşli evliliklere zorlanmaları, bölgede hurafe ve bâtıl inançların yaygınlığı, dini istismar eden bazı kişilerin halk üzerinde etkileri, sosyal kurumların yetersizliği vb. olumsuzluklar bu sebeplerin en önemlileridir" (Yılmaz, 2000). Aslında zikredilen bütün bu faktörler, bölgenin dışarıdan bakıldığında mümkün ilk tasviridir. Üstelik sayılanların her biri ayrı ayrı birer faktördür. Intihar etmiş birinin biyografisinde bu etkenlerden bir veya birkaçını bulmak her zaman mümkündür. Ama bütün bu faktörlerin şahsında toplandığı herkes intiharı seçmediği gibi bu faktörler her yerde intihar eylemlerine Batman'daki kadar götürmüyor. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın çalışmaları, intiharların dindar insanlar arasında görülmediği yönündeki yaygın kanaatlerin bile Batman'daki kadın intiharlarının sunduğu zengin örneklem karşısında, gözden geçirilmesi gerektiğini düşündürüyordu. Örneğin intihar eden kadınların bir kısmının dindarlıkla ilgili hiçbir sorunları yoktu. Hatta fazla bile sayılabilecek bir dindarlığın intiharı önlemeye yetmediği birkaç örnekte görülmüştü. Intihara karşı İslami söylemlerin harekete geçirilmesinin intiharları önleyeceği düşüncesi bu yüzden, Batman örneğinde tek başına biraz iyimser kaçıyordu.

Aile Araştırma Kurumu ise, sosyal bilimcilerin intiharlarla ilgili bütün agnostik tutumunu sergileyen bir yaklaşımla, Batman'daki intiharların görünebilen tablosunu en iyi veren raporlarından birini hazırladı. Nitekim aslında raporun en önemli tespitlerinden biri, "Intihar nedenleri arasında belirgin bir kategori"nin öne çıkmadığı yönündeydi. Yine de, psikolojik durum ve aile içi tartışmanın en çok belirtilen intihar nedeni olduğu üzerinde duruldu (Deniz vd., 2000).



Bu raporun medyaya yansıyan yankılarında ise bölgede şaşırtıcı bir biçimde yaygınlaşan fuhuşun yan etkilerinin intihara götüren süreçte bir şekilde sahneye girdiği akla getiriliyordu. Bazı haberlere göre intihar eden genç kızların önemli bir kısmı bölgeden olmayan devlet memurlarıyla evlilik beklentisi içerisinde ilişkiye girmiş, ama kısa süre içerisinden sonuçsuz olduğunu fark ettikleri bu ilişkilerin sonucunda çıkmaza girmiş ve tek çare olarak intiharı seçmişlerdir. Bu haberlere dayanak olan birkaç vak'a vardı, ama hepsinin aynı anda doğru olması nasıl mümkün olabilirdi? Aşiret ve gelenek baskılarının bu kadar yoğun olduğu bir yerde kızlar bu kadar serbest ilişki ortamını nasıl bulabiliyorlardı ve fuhuş nasıl bu kadar yaygınlaşabiliyordu?

Intihar olaylarının birkaç tanesinin görünür sebebi çok basitti. Yukarıdaki örnekte (babasından ve abisinden intikam alan intihar örneğinde) olduğu gibi genç bir kız istediği kıyafetleri aile baskısından dolayı giyemediği için bunalıma giriyor ve intiharı seçiyor. Bu hikâye Batman'daki bütün intihar olayları üzerinde aranabilecek yeterince ilginç bir motifti. Batman'la ilgili birçok Batılı insanın veya medyanın sıradan tüketicisinin fantezisini yeterince besliyordu. Intihar olaylarının kahir çoğunluğu zaten nüfuz edilemeyecek kadar karmaşık olduğu için, bu unsurun medyatik ve fantastik çekiciliği işin içinden çıkmayı da kolaylaştırıyordu. Ayrıca geleneksel topluma karşı modern ama bir o kadar da arkeik olan hıncın dışa vurulabileceği en geçerli vesilelerden birini oluşturuyor bu tür haberler.

Cahil bırakılan kızlar, hurafeci toplumlar, ilkel namus duygularıyla bastırılan masum talepler, lüzumsuz ve baskılayıcı gelenekler, hayatı çekilmezleştiren aşiret bağları, kızlarını anlamayan köylü babalar, televoledeki hayat tarzına özenen kızlar, genç yaşta zorla evlendirilen kızlar, kendisine kuma getirilen kadınlar, aşırı dinsel duygularla kafayı yiyen kızlar vs. Bütün bu klişeler, Batman örneğinde Güneydoğu'ya karşı alttan alta işlemekte olan oryantalist yabancılığın giderek nasıl bir hal aldığını gözler önüne seriyordu. Intiharı anlamaktan iyice vazgeçtik. Sosyolojik olarak bile daha ilginç bir vak'a intiharı, ama özellikle Batman'da intiharı konu alan söylemlerin ele verdiği zihniyet dünyalarının işleyişi. Bu yabancılığın sergilendiği ilginç bir fragman: Batman'da intihar üzerine araştırmalar yapan birinin her şeye rağmen ümitvâr olmasını sağlayan görüntü, sinemadan veya benzer modern mekanlardan çıkarken el ele tutuşmuş genç çiftler. Ona göre bunlar Batman'in veya Batmanlının muhtaç olduğu özgürlüğün, aydınlanmanın, mutluluğun resmidir. Batmanlının geleceğine bu görüntüyü yakıştıran, Batmanlının ıstıraplarının çözümü olarak bu ilişkilerin gelişimini öngören bir bakış açısının, hangi dünyadan geldiğini ve Batman'daki intihar eylemlerine neler söyletebileceğini tahmin etmek güç olmasa gerek.

Intiharlardan mutlaka bir fatura çıkarılması gerektiğinde, bu bakış açısı, geleneksel ilişkilere, özellikle aşiret ilişkilerinin modern şehir ortamının serbestliğine olan uyumsuzluğunun yarattığı gerilime çıkarmakta hiçbir zorluk çekmez. Daha önce yazdığım bir yazıda ve bir mülakatta, aşiret ilişkilerinin yaşanan intihar olaylarındaki rolünün bu şekilde düşünülmesinin çok yüzeysel bir bakış açısından kaynaklandığını ve zaten ampirik olarak yeterince örneklendirilemediğini söylemeye çalışmıştım (Aktay, 2000-01; 2000). Teorik olarak, aşiret ilişkilerinin şekillendirdiği bir dünya işliyor olsa, insanların hayatlarını anlamlandıran ve onlara ontolojik güvenlik hissi veren bir hikâye/anlatı sağlar. Richard Rorty'nin üzerinde durduğu "toplumun kendisi hakkında kendine anlattığı öykü"nün (Rorty, 1989) bir anlamının olmaması toplumsal "dağıtma"nın da başladığı andır. O noktadan sonra her şey olabilmektedir. Her türlü şiddet, ahlak bunalımı, normsuzluk bu hikâyenin geçersiz kılındığı anda azami seviyeye ulaşır. Aşiret kültürü ise, bu konuda yapılan

bütün incelemelerin ilk elde ortaya koyabileceği gibi, her şeyden önce güçlü anlatılara dayanır ve bu anlatıların geçerliliği nispetinde insanların şiddete eğilimleri, normsuzlukları asgari seviyede olur. Dahası bu hikâyenin doldurup anlamlandırdığı bir dünya vardır ve bu, kendine özgü anlam dünyası içinde yaşayan insanları tatmin ve mutlu eder. Dolayısıyla, intiharlarla aşiret bağları veya geleneksel dünya arasında bir ilişki kurulacaksa, bu dünyanın genelde bireyler üzerinde özelde de kadınlar üzerinde yürüttüğü baskıyla değil, ancak bu ilişkilerin gevşemesinden kaynaklanan derin anlam vakumları boyutuyla üzerinde durmak gerekiyor. Aşiretler ve geleneksel örüntüler bireylere artık yeterince anlamlı, hayatlarını katlanılabilir kılan, kendilerinin bu dünyada önemli bir yer tuttuklarına kendilerini inandıran ve bir amaç kuran hikâyeler olarak hitap etmiyor olabilirler.

Bu toplumsal durum, aslında Durkheim'ın *Intihar* isimli klasik kitabında resmedilen toplumsal *anomie* durumuna yeterince uyuyor. Psikolojik sürecine nüfuz edebilme konusundaki metodolojik zorluğa karşılık Durkheim, intiharın toplumsal olgunun ne durumda olduğunun anlaşılabilmesine yardımcı olabilecek bir semptom olarak görülebileceği varsayımından yola çıkar. Yani daha başta tikel niteliğiyle intiharı anlamaktan adeta vazgeçiyor. Onun anlaşılması bilimsel olarak mümkün değildir. Ancak intihar belli toplumlarda dönem dönem farklı oranlarda ve farklı toplumsal kompozisyonlar sergileyerek ortaya çıkar. Hangi tür toplumsal dönemlerde ne tür intiharların ortaya çıktığına bakarak, bir toplumun ne tür bir havaleden geçmekte olduğu kestirilebilir. Intihar bu yönüyle toplumsal organizmanın işleyişiyle ilgili bize ipuçları sunar. Durkheim, intihar şeklinde ortaya çıkan toplumsal olgunun, topluluğun gücündeki zaaflara, yani yukarıda Rorty'ye atfen dediğimize tercüme edersek, topluluğun bir anlatı kurma kabiliyetindeki zaaflara işaret ettiğini anlatır: "Topluluğun gücü intiharı en iyi sınırlandıracak engellerden biri olduğuna göre, bu güçteki bir azalma intiharın artmasına yol açar. Toplum sağlam bir biçimde bütünleşmişken bireyleri kendisine bağımlı tutar, onları kendi hizmetinde görür ve dolayısıyla onların kendi kendilerine karşı diledikleri gibi davranmalarına izin vermez. Bu cümleden olarak ölüm yoluyla kendisine karşı olan ödevlerinden kaçmalarına karşı çıkar" (Durkheim, 1986: 188).

Batman'da hızla hatta aniden bastıran bir kentleşmenin Durkheim'ın tasvir ettiği *anomie* şartlarını fazlasıyla sağladığını kaydetmek gerekiyor. Bu ortamda sadece aşiret ilişkileri değil, genel olarak bütün geleneksel normların, örflerin, alışkanlıkların ve değerlerin şehir hayatının göreceleştirici etkisine maruz kalması mukadderdir. Bu değerlerin ve anlatıların insanları şimdiye kadar inandırdıkları hikâyelerin sıradanlıklarının ve giderek geçersizliklerinin fark edilmesi veya hissedilmesi toplumsal dokuyu da çözer. Batman'daki intiharların tam da Apo'nun yakalanması ve Hizbullah'ın belinin kırılmasının arkasında patlak vermesi üzerinde bu noktadan itibaren durmaya değer. Yukarıda anlattığımız teorik malzemeye, basit bir uyarlamayla, bu tür örgütlerin şöyle veya böyle insanların hayatlarını anlamlandıran, onlara bir dünya kuran ve bu dünyanın tam anlamıyla işlemekte olduğu intibaını veren bir nitelikleri olduğu söylenebilir. Bu bağlamda sadece klasik anlamıyla intihar vakaları üzerinde durmak yetmez. Abdullah Öcalan'ın yakalanmasının hemen akabinde patlak veren intihar saldırıları veya yine kadınların daha kolay olarak katıldıkları kendini yakarak öldürme olaylarının da birer intihar olarak ele alınması gerekiyordu. Yine Hizbullah olayıyla ortaya konulan ölümcül eylemler, ölümün bu bölgede yaşam seçenekleri arasından kolaylıkla akla gelenlerden biri olduğunu ortaya koyuyordu. Durkheim'ın sınıflandırmalarına göre bu tarz ölüm tercihleri de intihar türlerinden biridir ve kendini topluluk için feda etme motifine (elcil intihar) dayanırken, diğerinde kendi öznel nedenleri arasında kaybolup giden bencil bir intihar söz konusudur. Bölgenin gündeminde terör varken sergilenen ölümcül eylemlerin bitmesinin hemen arkasından bir çeşit elcil intiharlardan bencil intihara bir geçiş söz konusu olmuştur. Aslında değişen bir şey olmamıştır. Muhtemelen intihar va'alarına bu rakamlar da eklendiğinde çok arttığı söylenen zamanlarda intihar oranlarında gerçek bir azalma bile gözlemlenebilir. Durkheim'ı izleyerek gittiğimizde birinci durumdaki elcil intiharların Türkiye'nin genel toplumsallığının insanlara ortak anlatılar üretebilme konusundaki sıkıntıları haber verdiğini söyleyebilirdik. İkincisinde ise, insanların kendilerini ifade etmediğini düşündükleri daha genel hikâyelere karşı alternatif olarak seçtikleri kendi öz anlatılarının da yıkılmaya yüz tuttuğu bir dönemde ortaya çıktığı söylenebilir. Intihar edenler arasında Hizbullah veya PKK sempatizanı birkaç örneğin var olması böyle bir analizi mümkün kılabilir, ancak bu intiharlar adına ortaya konulan terekeye fütursuzca konmak şeklinde nitelendirdiğimiz hatalara düşürebilir. Açıklamanın tutarlılığı doğru olduğu anlamına gelmez. Hatta çoğu zaman sadece mevcut duruma kolay yakıştırılabilecek iyi bir kurgu olduğunu gösterir. Ama yine de birçok hikâyeyi aynı anda okumak ve hepsine şans tanımak, sosyal olgunun kendi içindeki farklılığını ve çeşitliliğini kavrayabilmeyi daha fazla kolaylaştırır.

Intihar vakaları sürerken, konunun gündeme geliş biçimlerine bakarak yapılabilecek bir öneri vardı: Aslında intihar bir konu olarak gündemde tutuldukça bu aynı zamanda bir reklam etkisi de yapmakta ve bunun intiharları artırıcı bir etkisi olmaktadır. Esasen yukarıda intiharları arttırdığı söylenen faktörlerin hepsi epeyce bir zamandır vardı ve bunların ancak bugün bu tür vakalara yol açıyor olmasının arkasında böylesi bir etkinin olması akla uzak bir ihtimal değildi. Araştırmalar başka yerlerde de intihar olaylarının arttığı dönemler ile, örneğin meşhur birilerinin intihar etmiş olmaları arasında doğrusal bir ilişki kuruyor. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri tarihinde kaydedilmiş en yüksek intihar oranları 1962 Ağustos'unda olmuş. Bu tarih Marilyn Monroe'nun intihar ettiği tarihe denk düşüyor. Bu ay içinde toplam 303 intihar vakası olmuştur. Bu bulgudan hareket eden Amerikalı sosyologlar özellikle genç intiharlarının, intiharla ilgili hikâyelerin gazetelerin birinci sayfalarında yayınlanması, bir günde tekrar tekrar gündeme gelmesi, başka gençlerin kendilerini özdeşleştirebileceği hikâyelere eşlik etmesi, intihara eşlik eden acılara değinilmesinin ihmal edilmesi ve acılarla baş etmenin intihardan başka cazip alternatif yollarına değinilmemesi halinde çoğaldığını tespit etmişler. Bu durumda intihar hikâyelerinin bir çeşit "doğal intihar reklamı" gibi çalıştığını göstermiştir (Gelles and Levine, 1995: 18). Türkiye'de de pop müziği sanatçısı Murat Kekilli'nin "Bu akşam ölürüm, beni kimse tutamaz" isimli parçasının yayımıyla birlikte intihar vakalarında bir artış kaydedilmişti ve bunda çok kaliteli bir müzikle anlatılan bir intihar hikâyesinin etkisi dikkat çekiciydi. Öneri, Batman'da intihar haberi medyatik tüketime bu şekilde konu olmadan önce, bu tür haberlerin kontrol altına alınmasıydı. Basbayağı sansür anlamına geldiği için bu öneri kulağa hiçbir şekilde hoş gelmez, ancak zaten birçok konuda birçok haberin kontrol edilmesiyle ilgili MGK kararının bulunduğu bu bölgede insan hayatına tartışılmaz faydası adına böyle bir kalemin de eklenmesi sahte bir basın doğruculuğuna galip gelmelidir. Bu, intihar ederek önemli bir metin yazdıklarına safça inanan insanların mirasını sorumsuzca ve fütursuzca har vurup harman savurmaktan yeğdir.

## KAYNAKLAR


Aktay Yasin, 2000, Ölüm Estetize Ediliyor Naki Özkan'la Mülakat, *Milliyet, Entellektüel Bakış*, 1 Kasım 2000, http://www.milliyet.com.tr/2000/11/01/entel/ent1.html.

Aktay, Yasin, 2000-01, Güneydoğu'da Intihar: Kalan Sağlar Kimindir? *Tezkire*, sayı 18, Aralık-Ocak.

Deniz, Idris, Aysel G. Ersöz, Nihal Ildeş, Nesrin Türkaslan, 2000, (Aile Araştırma Kurumu Raporu), *1995 – 2000 Yılları Resmi Kayıtlarından Batman'da Gerçekleşen Intihar Ve Intihar Girişimleri Üzerine Bir Inceleme*, http://aile.gov.tr/batman.htm.

Durkheim, Emile, *Intihar: Toplumbilimsel Inceleme*, Fransızca'dan çeviren, Özer Ozankaya, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Gelles, j. Richard and Levine, Ann, 1995, Copycat Suicides: Suicide stories may function as a "natural advertisement", *Sociology: An Introduction*, fifth edition, New York: McGraw-Hill.

Hicks, Barbara Barrett, 1990, *Youth Suicide: A Comprehensive Manual for Prevention and Intervention*, Bloomington: National Educational Service.

Rorty, Richard, 1989, *Contingency, Solidarity and Irony*, Cambridge: Cambridge University Press (Turkçesi, *Olumsallık, Dayanışma, Ironi*, Çev. Mehmet Küçük, İstanbul: Ayrıntı Yayınları).

Yılmaz, Mehmet Nuri, 2000, Batman Ilindeki Intihar Olayları, 06.10.2000, http://www.diyanet.gov.tr/makaleler/batman1.htm.




# Neden intihar Ediyorlar?


Nihat Kaya

Doç. Dr.

Psikiyatris

e-mail: depam@depam.com


**Cinsiyet, yaş gibi çeşitli faktörlere göre, gerçek intiharla intihara girişim frekansları çok değişmektedir. Hemen her yerde girişim sayısının kadınlarda ve genç yaşlarda belli bir üstünlük göstermesine karşılık, gerçek intiharlara erkeklerde ve yaşlılarda daha fazla rastlanmaktadır.**

Bir insanın nasıl olup da öz canına kıydığı, ya da kıymaya yeltendiği merak ve hayret konusu olmuştur.

### 1) İntihar Tanımı

Tarih boyunca intihar edenlere "akıl hastası" gözüyle bakılmıştır. Dinler intihara hoş bakmamış, büyük günah saymışlardır.

Psikologlar, psikiyatrlar ve sosyal bilimciler intiharla ilgili sayısız teoriler üretmişlerdir.

Birçok ülkede intihar önleme ve psikolojik krizler müdahele merkezleri kurulmuştur.

Intihar kavramını farklı açıklayanlar olmuştur. Bize göre intihar bir insanın ister tercihi olarak, ister ani bir kriz- travma sonucu ya da psikolojik bir hastalığın etkisiyle öz canına kıyma eylemidir.

Intiharı bazı sosyal bilimcilerin "tercih" gibi değerlendirmesi yanlış bir genellemedir.

Çünkü hiç intihar düşüncesi olmayan, fakat ağır bir depresyon geçiren insan, tamamen hastalığının etkisiyle intihar edebilir. Bu bir tercih değildir. Hastalığın komplikasyonudur.

Intihar olayını tek bir nedene indirgemek, çok boyutlu ve komplike yapıda olan insanı basite indirgemektir.

Intihara giden yol tek değildir. Yollar zaman zaman örtüşmekte, zaman zaman

karizma yayın, eğitim, danışmanlık ve
reklam hizmetleri a.ş.
*adına sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü /*
*publisher and general director*
osman nuri öztürk

*genel yayın yönetmeni / editor in chief*
osman okçu

*yayın kurulu / editorial board*
prof. dr. cengiz okman
dr. cüneyt ülsever
dr. ümit kardaş

*editör / editor*
zafer özcan
zaferozcan@hotmail.com
emine eroğlu
emineeroglu@timas.com.tr

*teknik hazırlık / design group*
tim tanıtım

*görsel yönetmen / art director*
kenan özcan

*basın-tanıtım / public relations*
ercüment dursun

*reklam / administrative*
hasbi demir

*web tasarım / web design*
yasin kesen-adem koçal

*baskı-cilt / print*
tavaslı matbaacılık

*dağıtım / distribution*
dünya süper dağıtım

*abonelik / subscription*
abonet
tel: (212) 222 72 06
faks: (212) 222 27 10
abone@abonet.net
www.abonet.net

*issn*
1302-4981

*entellektüel birikimin potası*
3 Aylık Düşünce Dergisi
Ekim / Kasım / Aralık / 2002

*© Dergide yer alan yazıların yayın hakkı Karizma'ya aittir.*
*Kaynak gösterilmek kaydıyla alıntı yapılabilir.*

*Seyitnizam Mah. Balıklı-Çırpıcı Yolu Sk.*
*No:30/B 34760 Zeytinburnu / İstanbul*
*Tel: (0 212) 665 35 56-57*
*Faks: (0 212) 664 77 97*

*www.karizmadergisi.com*
*karizma@karizmadergisi.com*

karizma, bir timaş a.ş. kuruluşudur.